

۱	مقدمه مؤلف
۳	بخش اول: تئوریهای مقدماتی و آشنایی با کشش نتها
۴	موسیقی
۵	صوت
۶	ساختار پیانو
۱۳	گرم کردن بدن و انگشتان قبل از اجرا
۱۶	آغاز دروس عملی
۲۵	کلیدها در موسیقی
۳۰	ادامهٔ مبحث کلیدها
۳۸	آشنایی با کشش نتها و نحوهٔ اجرای نتهای گرده، سفید و سیاه
۴۴	آشنایی با اجرای نت چنگ
۴۷	آشنایی با چگونگی اجرای دولاجنگ
۵۲	اشکال پیچیده‌تر
۵۶	سکوت
۵۸	ایجاد کششهای متفاوت
۶۳	سؤالات رایج در میان هنرجویان (۱)
۶۴	بخش دوم: آشنایی با علائم، اصطلاحات و اختصارات
۶۵	آشنایی با علائم تغییردهنده
۶۹	آشنایی با علائم تکرار
۷۱	سرعت و حالات در موسیقی
۷۸	حالات بیرونی
۸۰	حالات درونی
۸۲	حالت اجرایی به لحاظ پیوستگی
۸۴	آشنایی با اجرای ترمولو
۸۵	آشنایی با اجرای پیشا و زیور
۸۶	آشنایی با اجرای پیشای کوتاه
۸۷	آشنایی با اجرای تریل
۹۰	آشنایی با اجرای گزش
۹۱	آشنایی با اجرای قلاب
۹۲	آشنایی با اجرای گلیساندو
۹۳	نگارش و اجرای نتهای همزمان

۹۵	بخش سوم: اجرای حرفه‌ای
۹۶	انگشت گذاری و حرکت دستها بر روی پیانو
۱۰۳	پدالها در پیانو
۱۰۸	واژگانی که در ادامهٔ دروس به آنها نیازمندیم
۱۱۰	بالانس صدا
۱۱۳	اجرا با توجه به دورهٔ ساخت قطعه
۱۲۱	تنفس، تمرکز و وسواس در نوازندگی
۱۲۲	سؤالات رایج در میان هنرجویان (۲)
۱۲۳	بخش چهارم: تئوریهای بنیادی موسیقی
۱۲۴	وزن، ریتم و میزان یا مفاهیم متریک
۱۳۶	تقسیمات
۱۳۸	اشکال مختلف ضرب پا
۱۳۹	حرکت چوب در رهبری ارکستر
۱۴۱	تشخیص کسر میزان در قطعات
۱۴۲	فواصل در موسیقی
۱۵۵	سؤالات رایج در میان هنرجویان (۳)
۱۵۶	گام
۱۷۵	سؤالات رایج در میان هنرجویان (۴)
۱۷۷	آکورد
۱۹۳	بخش پنجم: مباحث تکمیلی
۱۹۴	نگاهی اجمالی به فرمهای موسیقی
۲۰۷	انواع خطوط که در موسیقی مورد استفاده قرار می‌گیرند
۲۰۸	همراهی و اجرای گروهی
۲۱۱	سخن پایانی

Shiraz-Beethoven.ir

مقدمه مؤلف

موجهای سرکش دریا رام کسانی هستند که دل به دریا می‌زنند و گرنه دریا از دور هم زیباست. ظاهر دلفریب و صدای مسحور کننده پیانو نیز چه بسا که همگان را شیفته خود می‌کند ولی کلیدهای سیاه و سفید تسلیم کسانی هستند که قاعده بازی را یاد گرفته باشند. قاعده‌ای که اراده‌ای پولادین می‌طلبد و پشتکاری افسانه‌ای. در این میان عدم دسترسی به منابعی که هنرجویان و نوآموزان را از ابتدا با مفاهیم پایه‌ای موسیقی و نحوه اجرای صحیح پیانو آشنا سازد مشکل را دوچندان می‌سازد. سردرگمی در میان نت‌ها، علائم و اصطلاحات موسیقی در دوران کودکی و نوجوانی کابوسی است که تبدیل به بهانه‌ای برای نگاشت این سطور شد. سطوری که شاید فانوسی باشد هرچند کوچک و کم نور در دستان هنرجویان و هنرمندان این رشته.

... در اولین صفحه این کتاب اشاره به سه نکته را بر خود لازم می‌دانم:

۱) کتاب حاضر در حکم جزوه‌ای است مختصر در مورد مبانی اجرایی و نظری پیانو که هنرجویان را برای درک مفاهیم عمیق‌تر و تخصصی‌تر آماده می‌سازد. هر فصل این کتاب در واقع مقدمه‌ای است بر چندین مبحث در موسیقی. بعنوان مثال در بخش آخر کتاب نگاهی اجمالی و خلاصه‌وار به فرمهای موسیقی شده است که بسط همین مبحث، کتابی با دو برابر حجم این کتاب را طلب می‌کند. پس همانطور که ذکر شد، شایسته است که هنرجویان این کتاب را به مانند جزوه‌ای تلقی کنند که آنها را فقط با الفبای موسیقی و پیانو آشنا می‌کند.

۲) به شما اطمینان می‌دهم که امکانات و استعداد فقط شتاب حرکت را در نوازندگی افزایش می‌دهند و آنچه که از شما یک نوازنده خوب خواهد ساخت فقط یک اراده آهنین است و پشتکار. بنابراین فراموش نکنید آنچه که شما را به یک نوازنده چیره‌دست تبدیل خواهد کرد تمرین است و تمرین و تمرین ...

۳) آنچه که در لابلای صفحات این کتاب خواهید دید نوشته‌هایی است از یک هنرجوی پیانو که تصمیم دارد همیشه یک هنرجو باقی بماند.

و در نهایت از زحمات بی‌دریغ هنرجویان و عزیزانی که با زیباترین لبخندها، لحظات ارزشمندشان را صرف ویرایش ادبی این اثر را نمودند، نهایت تشکر و امتنان را دارم. بی‌شک اینچنین دلسوزیهایی بود که گردآوری این اثر را میسر ساخت.

قانونی مهم در انگشت‌گذاری: این اصل یا تئوری انگشت‌گذاری به این شکل بیان می‌گردد: " استفاده از بیشترین تعداد انگشتان برای نواختن کمترین تعداد نت ". از آنجاییکه در گذشته (مثلاً در دوره باروک یا کلاسیک) سازهای قدیمی، دارای **کلاویه‌هایی خشک** و با انعطاف کمتر نسبت به پیانوهای امروزی بودند، لذا برای داشتن اجرایی شمرده و زیبا رعایت این اصل کاملاً ضروری بود. رعایت این امر حتی روی پیانوهای امروزی نیز باعث زیباتر شدن اجرا می‌گردد ولی در مواردی که باعث پیچیدگی و دشواری اجرا شود، می‌توان آن را نادیده گرفت به شرطی که سایر شروط انگشت‌گذاری نقض نشده و به زیبایی آهنگ لطمه نزنند. به اجرا و نحوه نت‌نویسی در مثال زیر توجه کنید:

همانطور که ملاحظه می‌کنید، در مثال روبرو اصل استفاده از بیشترین تعداد انگشت برای نواختن کمترین تعداد نت رعایت شده است. در حالت کلی وقتی شماره انگشتان به صورت افقی و در کنار هم هستند، نشانگر توالی انگشتان یکی پس از دیگری است.

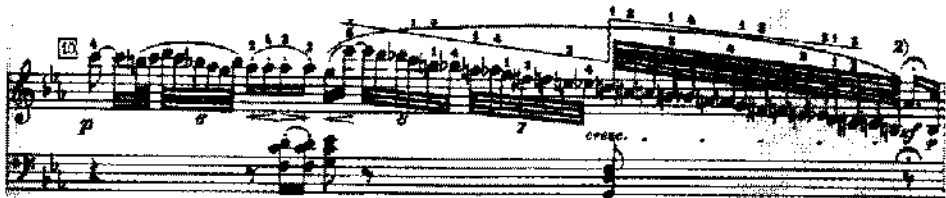
هرگاه دو یا چند شماره انگشت به صورت عمودی و روی هم قرار گیرند، مشخص کننده انگشتانی هستند که به صورت همزمان نتهایی را اجرا می‌کنند.

در شکل مقابل نت ۴، ابتدا با انگشت ۴ نواخته شده و در حالیکه انگشت ۴ روی این کلاویه است، انگشت ۱ را نیز روی آن گذاشته و سپس انگشت ۴ را برمی‌داریم.

گاه آهنگساز یا شخصی که انگشت‌گذاری قطعه‌ای را مشخص می‌کند، برای اجرای یک قسمت، دو نمونه انگشت‌گذاری پیشنهاد می‌کند. در این حالت این دو را توسط خطی از هم جدا می‌کند و یک فرم از انگشت‌گذاری پیشنهادی را در قسمت بالای خط و فرم دیگر را در پایین آن می‌نگارد. نوازنده بسته به سلیقه و توانایی خود می‌تواند آن قسمت را با یکی از فرم‌های انگشت‌گذاری پیشنهادی بنوازد. شکل زیر میزان دهم سونات پاته‌تیک بتهوون می‌باشد.

Shiraz-Beethoven.ir

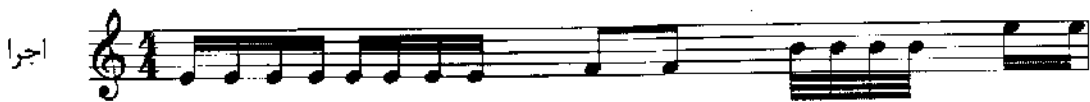
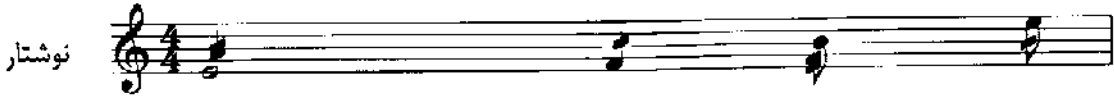

توجه: در ادامه مطالب از اصطلاحاتی استفاده شده که ممکن است باعث سردرگمی گردند. لذا قبل از مطالعه دنباله این بحث به شکل روبرو توجه کنید. منظور از جهت تمایل به بیرون و حرکت به سمت داخل پیانو در شکل مقابل توضیح داده شده است.

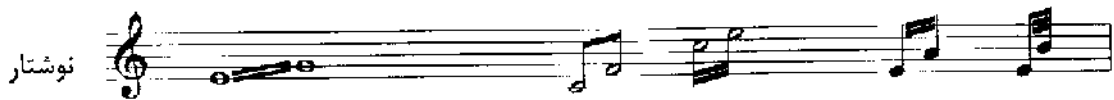
آشنایی با اجرای ترمولو

ترمولو (*Tremolo*): این شکل در درس علائم تکرار مختصراً توضیح داده شد و گفتیم که مدت زمان آن را شکل نت و شکل نت‌های تکرار شونده را تعداد خطوط مورب که بالا یا پایین نت قرار می‌گیرند تعیین می‌کند. با توجه به آنچه گفته شد اجرای ترمولو به شکل زیر می‌باشد:

نوع دیگر ترمولو که گاهی به آن *Batterie* نیز گفته می‌شود، بر روی دو نت ظاهر می‌شود. اصول کلی مانند همان ترمولو بوده ولی در اینجا دو نت بصورت متوالی تکرار می‌شوند:

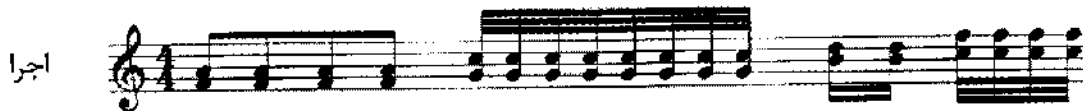

و به خاطر داریم که در ترمولو (که شامل *Batterie* نیز می‌باشد):

تعداد خطوط مورب (تعداد خطوط ترمولو) + تعداد شاهین‌ها = تعداد پرچمهای شکل نت اجرایی

ترمولو بر روی نت‌های همزمان نیز ظاهر می‌شود و این نت‌ها به صورت همزمان با سرعت مشخص شده تکرار می‌شوند.

Shiraz-Beethoven.ir

ترمولو به اکتاو نت (نت همنام در یک اکتاو بالاتر) تکنیکی است که به وفور (علی‌الخصوص در قطعات ایرانی و احساسی) استفاده می‌شود.

ترمولو به نت اکتاو تنها حرکتی است که حرکت باید از میج دست باشد

و انگشتان نقشی جزئی در اجرای آن دارند.

اطلاعات عمومی (نوع کوک و فاصله)

کوک یا تیونینگ (*Tuning*): تنظیم یک یا چند صدا در یک ساز، به منظور دستیابی به فواصل و نتهای مشخص را کوک گویند. کوک معمولاً بر اساس یک صدای پیش فرض انجام می‌گیرد مثلاً $A=440\text{Hz}$ (لا یا فرکانس ۴۴۰ هرتز).

Shiraz-Beethoven.ir

روش کوک کردن بر دو نوع است: در سازهایی که توسط سیم تولید صدا می‌نمایند، با تنظیم کشش یا قطر سیم، صدای دلخواه ایجاد می‌شود و در سازهای بادی، با تنظیم طول یا قطر لوله این امر میسر می‌گردد. در پیانو، هر سیم درون پیانو باید بصورت مجزا کوک شود. که این کوک توسط آچار مخصوص پیانو انجام می‌شود ولی در بسیاری از سازها با کوک کردن یک سیم درواقع گروهی از نتها که روی آن سیم اجرا می‌شوند را کوک کرده‌ایم. بعنوان مثال در ویولن، سیمها در حالت آزاد به صورت می-لا-ر-سل، در گیتار به صورت می-لا-ر-سل-سی-می کوک شده و سایر صداهای مورد نیاز با قرار گرفتن انگشت بر روی نقاط خاصی از سیمها اجرا می‌شوند.

سیستم کوک یا سیستم تیونینگ (*Tuning System*): سیستمی است که مشخص می‌کند کدام صداها هنگام اجرا می‌توانند اجرا شوند. (در واقع فرکانس صداهایی را که می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند را مشخص می‌کند).

بیان فاصله توسط نسبت فرکانسها (*Frequency Ratios*): فاصله توسط نسبت فرکانس دو نت نیز بیان می‌شود. در این حالت بعنوان مثال فاصله یکم بصورت 1:1، فاصله پنجم درست به صورت 2:3 فاصله چهارم درست به صورت 3:4، سوم بزرگ به صورت 4:5 و فاصله سوم کوچک به صورت 5:6 بیان می‌شود.

بیان فاصله بر حسب سنت (*Cent*): یک حالت استاندارد برای مقایسه فاصله‌ها، سنت می‌باشد. در این حالت مابین یک نت تا اکتاو آن نت به ۱۲۰۰ قسمت مساوی تقسیم می‌شود. نام هر قسمت را در این مقیاس یک سنت می‌نامیم. در سیستمی مانند سیستم اعتدال مساوی که نیم‌پرده‌ها فواصلی یکسان دارند، هر نیم‌پرده معادل صد سنت خواهد بود. به لحاظ ریاضی نسبت فرکانس دو صدا بر حسب سنت برابر رابطه زیر است: (f_1 و f_2 بیانگر فرکانس دو صدا هستند که می‌خواهیم فاصله آنها را بر حسب سنت بسنجیم).

$$n = 1200 \cdot \log_2 \left(\frac{f_2}{f_1} \right)$$